

شرح و شرایط شغل مسئول فنی معدن - ویرایش دوم

(کد شغل: ۲۰۰۱)

۱ - کلیات

*موادی از آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، که در ارتباط با مسئول فنی معدن است، به‌قرار زیر است:

ماده ۲۴- متقاضی مکلف است قبل از صدور پروانه بهره‌برداری نسبت به ارائه تضمین حقوق دولتی و ۳ درصد منابع طبیعی موضوع ماده ۷۵ قانون معادن (معادل ۶ ماه حقوق دولتی) اقدام و مسئول فنی عملیات در معدن را معرفی کند.

ماده ۶۵ - عملیات معدنی باید تحت نظر مسئول فنی و مسئول ایمنی و حفاظت در معادن انجام گیرد. تشخیص موارد استثنا به‌عهده وزارت صنایع و معادن (وزارت معادن و فلزات) می‌باشد. تبصره: ضوابط و حدود صلاحیت مسئولین فنی معادن تا تصویب و ابلاغ قانون نظام مهندسی معدن و آیین‌نامه مربوط توسط وزارت صنایع و معادن تعیین و مسئولین ایمنی و حفاظت از طریق وزارت کار و امور اجتماعی با هماهنگی با وزارت صنایع و معادن انتخاب می‌شوند.

ماده ۶۶- مسئول فنی عملیات کسی است که اداره کلیه امور فنی معدن به‌عهده اوست و توسط دارنده پروانه عملیات از میان افراد واجد شرایط انتخاب و به وزارت صنایع و معادن معرفی می‌شود. تبصره: در مواردی که دارنده پروانه عملیات شخصاً صلاحیت لازم برای قبول مسئولیت فنی معدن را داشته باشد، می‌تواند مسئولیت فنی معدن را به‌عهده گیرد.

ماده ۶۷- دارنده پروانه عملیات یا نماینده او و یا مسئول فنی عملیات مکلف است در صورت بروز حادثه بلافاصله مراتب را به مراجع قانونی گزارش و در اسرع وقت وزارت صنایع و معادن را در جریان حادثه قرار دهد.

در ماده ۶۸ نیز شرایط پذیرش مسئولیت ایمنی توسط مسئول فنی شرح داده شده است.

*تعیین مسئول فنی در شرایط زیر نیز ضروری است:

درمورد اجازه برداشت‌های صادره طبق ماده ۱۳ قانون معادن و تبصره ۴ ماده ۱۶ آیین‌نامه اجرایی آن، چنانچه عملیات استخراج با استفاده از مواد منفجره صورت گیرد و یا میزان استخراج مورد درخواست بیش از ۵۰۰۰۰ تن در سال باشد، متقاضی مکلف است مطابق شرایط این شرح شغل، مسئول فنی تعیین و معرفی کند.

۲ - صلاحیت فنی

مسئول فنی معدن باید دارای پروانه اشتغال در رسته استخراج معدن و در یکی از زمینه‌های طراحی، نظارت یا اجرا و با بزرگترین پایه پروانه اشتغال حداقل ارشد، ۱، ۲ و ۳ به ترتیب برای معادن درجه ۱، ۲، ۳ و ۴ باشد. موارد استثنا توسط وزارت صنایع و معادن تعیین می‌شود.

طبق تبصره ماده ۶۶ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، در مواردی که دارنده پروانه عملیات، شخصاً صلاحیت لازم برای قبول مسئولیت فنی معدن را داشته باشد، می‌تواند مسئولیت فنی معدن را طبق مفاد این شرح شغل به‌عهده گیرد.

۳ - ساختار تشکیلاتی

اداره کلیه امور فنی معدن به‌عهده مسئول فنی است و برحسب ساختار تشکیلاتی معدن می‌تواند در عین حال رئیس معدن، سرپرست معدن، مسئول معدن و یا امثال آنها نیز باشد.

مسئول فنی معدن زیر نظر دارنده پروانه بهره‌برداری یا نماینده ذیصلاح وی یا بالاترین مقام مؤسسه (معمولاً مدیر عامل شرکت) انجام وظیفه می‌کند.

در محدوده پروانه‌هایی که دارای چند معدن یا کارگاه معدنی مستقل از یکدیگر و دارای طرح بهره‌برداری جداگانه است، مسئول فنی می‌تواند برای همه یک نفر بوده یا برای هر یک، مسئول فنی جداگانه تعیین و معرفی شود و در اینصورت دارنده پروانه عملیات باید محدوده فعالیت هر یک را تعیین و به‌اطلاع سازمان صنایع و معادن استان برساند.

در معادن درجه ۱ و مجموعه‌های بزرگ معدنی که دارای بخش‌های مستقل اکتشاف، استخراج، کانه‌آرایی و فرآوری است، یا بخش‌های فنی، اداری، مالی، خدمات و غیره از یکدیگر تفکیک شده‌اند، ممکن است مسئول فنی فقط رئیس بخش استخراج معدن یا بخش فنی معدن بوده و زیر نظر رئیس مجتمع معدنی یا جانشین وی انجام وظیفه کند.

چنانچه دارنده پروانه بهره‌برداری، عملیات استخراج را به‌صورت پیمانی یا به‌هر نحو قانونی دیگر به شخص حقیقی یا حقوقی دیگری واگذار کند، تعیین مسئول فنی نیز می‌تواند جزو وظایف آن شخص منظور شده و در قرارداد مربوط گنجانده شود، ولی به‌هر حال معرفی وی به وزارت صنایع و معادن جزو مسئولیت‌های دارنده پروانه عملیات است. رؤسا، سرپرستان و مسئولان بخش‌ها و قسمت‌های فنی مختلف معدن زیر نظر مسئول فنی انجام وظیفه می‌کنند. به‌استناد ماده ۶۸ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و طبق شرح شغل مسئول ایمنی معدن، در معادن با تعداد کارگران کمتر از ۲۵ نفر، مسئول فنی می‌تواند هم‌زمان مسئولیت ایمنی و حفاظت معدن را نیز عهده‌دار شود. واگذاری سمت یا مسئولیت یا وظایف دیگر با حفظ سمت اصلی به مسئول فنی معدن، از سوی مؤسسه متبوع، با توافق وی بلامانع است، مشروط بر آنکه در اجرای وظایف اصلی وی اختلال ایجاد نکند.

۴ - مسئولیت‌ها

مسئول فنی بالاترین مقام مسئول در امور فنی معدن تحت سرپرستی بوده و مسئولیت‌های کلی وی به‌شرح زیر است:

- بهره‌برداری بهینه از ذخایر معدنی و جلوگیری از اتلاف ذخایر.
- تعهدات دارنده پروانه عملیات در مورد حسن اجرای قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن در امور فنی.
- رعایت اصول و مقررات فنی و مهندسی و استانداردهای متداول.
- برقراری شرایط ایمن در محل‌های کار و رعایت مقررات ایمنی توسط کارکنان.
- حفظ بهداشت محیط کار و کارکنان.
- رعایت موازین و مقررات حفاظت محیط زیست.
- استفاده مطلوب از منابع (مالی، تجهیزات و ماشین‌آلات، نیروی انسانی، مواد اولیه و ...) در امور فنی.
- تلاش برای رشد ارزش افزوده و مطلوبیت استفاده از مواد معدنی.
- رشد فناوری و بکارگیری فنون و روشهای نوین.
- هر زمینه دیگر تأثیرگذار بر بهبود کمی و کیفی فعالیت معدنی.

تبصره- پذیرش مسئولیت‌های فوق توسط مسئول فنی، رافع مسئولیت‌های مقام مافوق وی و دارنده پروانه بهره‌برداری نخواهد بود.

۵ - اختیارات

مسئول فنی معدن برای اجرای مسئولیت‌های خود، در چهارچوب طرح مصوب و ضوابط فنی و حرفه‌ای و مقررات مؤسسه متبوع دارای اختیار کامل است. چنانچه مقام مافوق وی یا دارنده پروانه بهره‌برداری بر کاهش اختیارات او اصرار ورزد یا دستوری برخلاف مقررات و ضوابط فنی و حرفه‌ای صادر کند، مسئول فنی می‌تواند ابتدا کتباً به وی متذکر شده و در صورت عدم توجه، مراتب را به سازمان صنایع و معادن و سازمان نظام مهندسی معدن استان کتباً گزارش کند و در این صورت آن بخش از مسئولیت وی که بر اثر کاهش اختیارات یا صدور دستور مغایر با مقررات، قابل اجرا نبوده، به تشخیص سازمان نظام مهندسی معدن استان (طبق دستورالعمل‌هایی که متعاقباً ابلاغ می‌شود)، از وی ساقط خواهد شد.

مسئول فنی می‌تواند با موافقت مقام مافوق خود یا دارنده پروانه بهره‌برداری یا برحسب ساختار تشکیلاتی معدن، بعضی یا تمامی اختیارات و یا وظایف خود را به شخص یا اشخاص دیگر واگذار کند، یا از بین کارکنان ذیصلاح معدن در مواقع لازم برای خود جانشینی تعیین کند، اما در هر حال کلیه مسئولیت‌ها همچنان بر عهده او است.

تبصره- چنانچه مدت مرخصی یا غیبت مسئول فنی از حدود مقرر تجاوز کند، دارنده پروانه عملیات موظف است شخص دیگری را طبق ضوابط همین شرح شغل جایگزین وی کرده و معرفی کند.

۶ - شرح وظایف

وظایف کلی مسئول فنی معدن، شامل موارد زیر است:

- بررسی و پیشنهاد اصلاح طرح مصوب، در هر زمان که لازم باشد.

- انتخاب و بکارگیری روش‌های اجرایی مناسب.
 - تهیه طرح‌های تفصیلی و اجرایی برای فعالیت‌های مختلف در صورت لزوم و دارا بودن صلاحیت لازم.
 - پیشنهاد و نظارت بر انتخاب مشاور و پیمانکاران جزئی مورد نیاز و تأیید حسن انجام تعهدات آنها.
 - تعیین سازمان کار و کمیت و کیفیت نیروی کار و نظارت بر تأمین آن.
 - تنظیم برنامه‌های آموزشی پرسنل و مراقبت بر اجرای آن.
 - تعیین نوع و تعداد تجهیزات، ماشین‌آلات و ابزار کار و نظارت بر تأمین آن.
 - تعیین کمیت و کیفیت وسایل و لوازم مصرفی و پیگیری تأمین به موقع آنها.
 - تهیه یا تأیید نقشه‌ها و طرح‌های آتشباری و درخواست تهیه مواد ناریه.
 - نظارت بر انجام فعالیت‌های جاری و وظایف پرسنل تحت سرپرستی.
 - اتخاذ تصمیم و صدور دستورات لازم برای بهبود عملیات و رفع مشکلات و نقایص.
 - بازدیدهای ادواری و اتفاقی از محل‌های کار، بطوریکه همواره از وضعیت تمام محل‌های کار مطلع باشد.
 - سازماندهی حفظ اسناد و مدارک فنی.
 - تنظیم گزارش‌های ادواری و اتفاقی جهت مقام مافوق و دارنده پروانه بهره‌برداری طبق مقررات مؤسسه متبوع.
 - تنظیم گزارش‌های ماهانه و ادواری و ارسال آن جهت مراجع ذیربط و یا وارد کردن اطلاعات در بانک‌های اطلاعاتی، طبق فرم‌ها و دستورالعمل‌های تعیین شده از سوی نظام مهندسی معدن.
 - تأیید نقشه وضعیت معدن و ارسال آن جهت مراجع ذیربط، هر سه ماه یکبار و طبق دستورالعمل تعیین شده از سوی نظام مهندسی معدن.
 - انجام اقدامات لازم هنگام وقوع حوادث معدنی و اعلام فوری به مراجع ذیربط و وزارت صنایع و معادن در صورت وقوع حادثه (طبق ماده ۶۷ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن) و تهیه یا تأیید گزارش حادثه.
 - همکاری با بازرسان اعزامی و مراجع مسئول و در اختیار قرار دادن اطلاعات مورد نیاز در چهارچوب مقررات مؤسسه متبوع.
 - انجام همکاری لازم هنگام بروز حوادث معدنی در سایر معادن و وقوع بلایای طبیعی طبق ضوابط مربوط.
 - انجام وظیفه به عنوان مسئول ایمنی در معادن دارای کمتر از ۲۵ نفر کارگر، چنانچه طبق ضوابط ماده ۲ آیین‌نامه ایمنی معادن، این مسئولیت به او واگذار شده باشد.
 - انجام سایر اقداماتی که در چهارچوب اجرای مسئولیت‌ها ضروری باشد.
- تبصره - فرم‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به انواع گزارش‌ها توسط نظام مهندسی معدن تهیه و بطور عمومی ابلاغ می‌شود.

۷ - شرایط اشتغال

- مسئول فنی توسط دارنده پروانه بهره‌برداری، یا شخص حقیقی یا حقوقی جانشین وی، انتخاب و استخدام می‌شود. انجام وظیفه مسئول فنی معدن در مدت اشتغال، به صورت تمام وقت است. موارد استثناء توسط وزارت صنایع و معادن تعیین و ابلاغ می‌شود. طریقه استخدام مسئول فنی، یکی از روش‌های معمول در کشور است.
- پذیرش کار در چهارچوب صلاحیت فنی و ظرفیت اشتغال دارنده پروانه اشتغال است. لذا دارنده پروانه اشتغال مکلف است قبل از پذیرش کار یا انعقاد قرارداد، از سازمان استانی که عضو آن است استعلام و گواهی تأیید صلاحیت و ظرفیت اشتغال باقی مانده خود را به کارفرما ارائه نماید. تصویر پروانه اشتغال و گواهی سازمان نظام مهندسی استان جزو مدارک استخدامی مسئول فنی معدن است.
- دارنده پروانه بهره‌برداری طبق ماده ۲۴ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن موظف است مسئول فنی را به سازمان صنایع و معادن استان معرفی کند و مدت و شرایط استخدام وی را اطلاع دهد و سازمان صنایع و معادن استان نیز مراتب را عیناً به اطلاع سازمان نظام مهندسی معدن استان می‌رساند.
- در صورت ادامه اشتغال مسئول فنی، بیش از یک سال، لازم است هر سال مراحل فوق تکرار شود.

چنانچه دارنده پروانه اشتغال عضو سازمان استان محل اشتغال نباشد، سازمان نظام مهندسی معدن استان موظف است مراتب را به سازمان استان مربوط گزارش کند. دارنده پروانه اشتغال نیز مکلف است مراتب استخدام خود به عنوان مسئول فنی و مشخصات محل اشتغال را به سازمان نظام مهندسی معدن استانی که عضو آن است اطلاع دهد تا در پرونده وی درج شود. در صورتیکه مدت اشتغال در استان دیگر بیشتر از ۶ ماه باشد باید به استان محل اشتغال انتقال یابد.

مسئول فنی محق است در صورت تمایل با اعلام و استعفای کتبی قبلی، طبق مفاد قرارداد منعقد یا طبق مقررات استخدامی مؤسسه، از کار کناره گیری کند و همچنین کارفرما می تواند طبق مفاد قرارداد منعقد یا طبق مقررات استخدامی مؤسسه، با اعلام قبلی به خدمات مسئول فنی خاتمه دهد. در این صورت دارنده پروانه بهره برداری مکلف است طبق مراحل فوق و حداکثر ظرف مدت یک ماه، فرد دیگری را بجای وی تعیین و معرفی کند. تا زمان معرفی فرد جدید، مسئول فنی همچنان عهده دار انجام وظایف و مسئولیت های خود خواهد بود.

مسئول فنی معدن نمی تواند بطور هم زمان شغل تمام وقت دیگری داشته باشد. به همین دلیل اشتغال هم زمان هر فرد به عنوان مسئول فنی در دو معدن، غیر ممکن است، مگر در موارد استثنا که توسط وزارت صنایع و معادن تعیین می شود. البته اشتغال غیر تمام وقت به کارهای دیگر، چنانچه مغایر با مقررات مؤسسه متبوع نباشد، و یا پذیرش سمت های دیگر در مؤسسه متبوع طبق ماده ۳ این شرح شغل، بلامانع است. همچنین می تواند از ظرفیت اشتغال سالانه باقی مانده خود، با موافقت سازمان نظام مهندسی معدن استان، برای انجام کارهای حرفه ای دیگری که غیر تمام وقت باشد استفاده کند.

تبصره - به منظور هماهنگ کردن مراحل مختلف انتخاب و انعقاد قرارداد با مسئول فنی معدن، سازمان نظام مهندسی معدن می تواند فرم های لازم را تهیه و در اختیار سازمان های صنایع و معادن و نظام مهندسی معدن استان، جهت استفاده متقاضیان قرار دهد.

۸ - حق الزحمه

برای محاسبه میزان استفاده از ظرفیت اشتغال، حق الزحمه ماهانه مسئول فنی معدن با توجه به بزرگترین پایه پروانه اشتغال وی و براساس حق الزحمه پایه نفرماه، طبق مبانی قیمت گذاری خدمات مهندسی، تعیین می شود.

قرارداد استخدامی نیز می تواند بر مبنای تعرفه حق الزحمه برای پایه متناسب با درجه معدن طبق ماده ۲ این شرح شغل، تنظیم شود، که در این صورت ضرایب منطقه ای، سختی کار و ضریب ویژه شغلی نیز قابل اعمال است. ضریب ویژه شغلی برای مسئول فنی معدن تا ۱/۱۵ قابل تعیین است. اضافات، فوق العاده ها، پاداش و کسور طبق قرارداد فی مابین یا مقررات عمومی کشور یا مقررات استخدامی مؤسسه متبوع تعیین می شود.

پرداخت حق الزحمه اضافی به مسئول فنی معدن، در حالتی که مسئولیت ایمنی معدن را نیز به عهده داشته باشد، یا در مواردی که طبق ماده ۳ این شرح شغل مسئولیت و وظایف دیگری را با حفظ سمت پذیرفته است، الزامی نبوده و طبق صلاح دید کارفرما انجام می شود.

۹ - تخلفات

تخلفات حرفه ای، انضباطی یا انتظامی مسئول فنی، طبق مفاد آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن توسط شورای انتظامی استان بررسی و در مورد آن تصمیم گیری می شود. علاوه بر آن دارنده پروانه بهره برداری یا جانشین وی می تواند در مورد تخلفات احتمالی مسئول فنی، مطابق مفاد قرارداد فی مابین یا مقررات مؤسسه، مشروط بر آنکه قبلاً به وی ابلاغ شده باشد، عمل نموده و در صورت لزوم از وی به مراجع ذیصلاح نیز شکایت کند.

مسئول فنی معدن تا هنگام رسیدگی و صدور حکم شورای انتظامی استان و در مدت اعتبار قرارداد استخدامی، همچنان عهده دار انجام وظایف و مسئولیت های خود خواهد بود و حق الزحمه وی نیز تا آخرین روز کار قابل پرداخت است.